

Ξένια Στυλιανού

Πάσχα, Ανάσταση, Λαμπρή

Η παράδοση είναι αυτό που κρατά τους ανθρώπους δεμένους με τον τόπο τους. Είναι ό,τι μας παραδόθηκε από τους παππούδες και τις γιαγιάδες μας. Από όλους όσους έζησαν πριν από μας. Και είναι αυτό που θα παραδώσουμε στους μετά από μας. Είναι οι ρίζες μας, λέμε συχνά.

Στην εφημερίδα που κρατάτε στα χέρια σας, τα παιδιά της Γ'2 παρουσιάζουν τα έθιμα του τόπου μας που σχετίζονται με τις μέρες που έρχονται: το Πάσχα, την Ανάσταση ή τη Λαμπρή! Τη σημαντικότερη γιορτή της Ορθοδοξίας!

Πάσχα: Η λέξη Πάσχα, σύμφωνα με τη Βίβλο, προέρχεται από το εβραϊκό «πασάχ» που σημαίνει ξεφεύγω. Το Πάσχα αποτελούσε ανάμνηση της εξόδου των Εβραίων από την Αίγυπτο, όπου κρατούνταν ως δούλοι.

Ανάσταση: Με τον όρο Ανάσταση αναφερόμαστε είτε στην εβδομάδα της Ανάστασης μέχρι το Σάββατο της Διακαινησίμου, είτε στην περίοδο των 50 ημερών που ακολουθούν την εορτή της Ανάστασης, Πεντηκοστή.

Λαμπρή: Ονομασία που δόθηκε λόγω της λαμπρότητας των ακολουθιών στην εκκλησία, του Αγίου Φωτός, αλλά και της σπουδαιότητας της γιορτής της Αναστάσεως του Χριστού. Πολλά είναι τα έθιμα της Μεγάλης Εβδομάδας, αλλά και του εορτασμού της Ανάστασης στον τόπο μας. Διαβάστε στα κείμενα που ακολουθούν για τις σούσες, το βάζιμο και το τσουγκρισμα των αβγών, τη λαμπρατζιά, τη Μεγάλη Εβδομάδα, τον Επιτάφιο, τις φλαούνες, τις νηστείες...

Καλή Ανάσταση κι ανάταση ψυχής!

Οι σούσες

της Γεωργίας Τζιακούρη

Οι σούσες (=κούνιες) γίνονταν κυρίως κατά τις Σήκωσες το Πάσχα. Πιο παλιά δε συμμετείχαν μόνο γυναίκες. Το πέρας του μεσημεριού μαζεύονταν σε μεγάλα σπίτια που είχαν αυλή και καμάρα. Εκεί έδεναν τη σούσα. Εκεί τραγουδούσαν πολλά και διάφορα τραγούδια. Ένα από αυτά ήταν τα δίστιχα με τον έρωτα. Για τη συγκεκριμένη γιορτή, δίστιχα με υπονοούμενα για τον καλό της ή για την καλή του ή για κάποιων άλλων τον καλό. Στις σούσες δε συμμετείχαν μόνο ελεύθερες, αλλά και παντρεμένες, ακόμα και γριές, οι οποίες, βέβαια, δεν 'εσουζούνταν' μόνο, αλλά και τραγουδούσαν. Κάποιες παρακολουθούσαν δίστιχα με ένα παίνεμα και οι παραγγελιές πήγαιναν στις νεότερες.

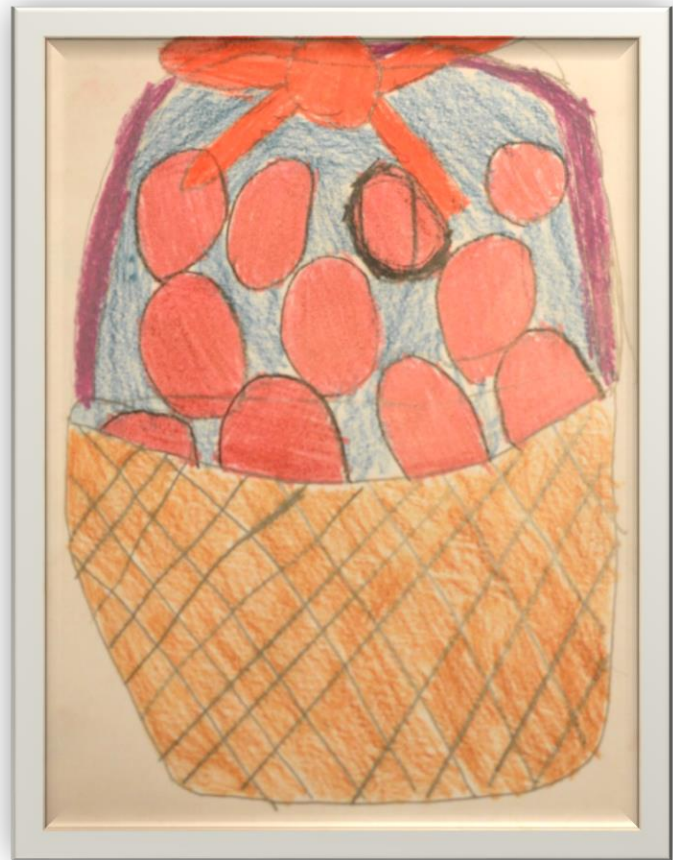
Σε κάποιους κατοπινούς καιρούς, όταν άρχισαν τα ήθη να μην είναι πια τόσο αυστηρά, άρχισαν δειλά δειλά να συμμετέχουν και κάποια κοπέλια, κρατώντας φυσικά τις αποστάσεις που επέβαλαν τα ήθη των εποχών. Εσουζούνταν με τη σειρά, δηλαδή μία μία κοπέλα και ένα ένα τα κοπέλια. Τραγουδώντας και πάλι διάφορα δίστιχα, τα λεγόμενα τραγούδια της σούσας. Τα τραγούδια αυτά είχαν κυρίως ερωτικό περιεχόμενο μιας και ήταν από τις λιγοστές ευκαιρίες που είχαν οι νέοι και οι νέες για να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, έστω με υπονοούμενα. Ο δε ρυθμός τους ήταν σχετικά αργός, έτσι που να συνάδει με το κούνημα της σούσας.

Από αυτά που ξέρω και ό,τι ξέρει η γιαγιά μου, στο παιχνίδι και στα τραγούδια των σούσων δε συμμετείχαν καθόλου μουσικά όργανα. Αυτό, ίσως, να οφείλεται στο γεγονός ότι δεν υπήρχαν παντού διαθέσιμα όργανα, επειδή η τέχνη αυτή δεν ήταν καθόλου κτήμα των πολλών, όπως σήμερα. Με την πάροδο, όμως, του χρόνου, άρχισε να υιοθετείται η συμμετοχή παραδοσιακών οργάνων, όπως βιολί, λαούτο, ταμπουτσιά, στα τραγούδια της σούσας και έβαζαν και κάποιους εύθυμους χορούς.

Μεγάλη Πέμπτη της Χρίστας Καπρή

Τα έθιμα της Μεγάλης Πέμπτη είναι πολλά και διαφορετικά ανάλογα σε ποιο μέρος της Ελλάδας ή της Κύπρου αναφερόμαστε. Το βασικό όμως έθιμο είναι το βάψιμο των πασχαλινών αβγών. Σύμφωνα με την παράδοση, η Μαρία Μαγδαληνή πήγε στη Ρώμη και διαμαρτυρήθηκε στον Αύγουστο για το έγκλημα του Πιλάτου, αναφέροντας παράλληλα τα σχετικά με την Ανάσταση του Χριστού. Επειδή όμως ο Αύγουστος δυσπιστούσε, εκείνη του είπε για να πιστέψει στην Ανάσταση, ότι θα κοκκίνιζε μόνο του το αβγό που κρατούσε στα χέρια της.

Επιτάφιος - Μεγάλη Παρασκευή της Ειρήνης Μελή

Ο Επιτάφιος είναι ο τάφος του Χριστού. Γύρω γύρω έχει διάφορα είδη λουλουδιών. Συνήθως ο Επιτάφιος είναι ξύλινος.

Όλα τα κορίτσια που είναι στην εκκλησία φέρνουν πέταλα λουλουδιών από τα σπίτια τους και άλλες μύρο. Γιατί οι μυροφόρες, όταν πέθανε ο Χριστός, πήγαν να βάλουν μύρο για να μυρίζει όμορφα ο τάφος του Χριστού. Έτσι, τα κορίτσια της Εκκλησίας γίνονται μυροφόρες και ρίχνουν τα πέταλα

που έκοψαν από την αυλή του σπιτιού τους. Τα ρίχνουν όταν ο πάτερ πει «Έρραναν τον τάφο αι μυροφόροι μύρα...». Ρωτάτε πού το ξέρω; Εγώ και οι αδελφές μου είμαστε Μυροφόρες.

Οι Μυροφόρες ήταν η Μαρία η Μαγδαληνή, η Σαλώμη, η Ιωάννα, η Μαρία η αδελφή του Λαζάρου, η Μάρθα που και εκείνη ήταν αδελφή του Λαζάρου, η Μαρία του Κλωπά, η Σωσάνα και η Παναγία.

Μεγάλη Παρασκευή του Μάριου Γεωργίου

Τη Μεγάλη Παρασκευή γίνεται ο στολισμός του Επιταφίου από τις κοπέλες του χωριού. Νέες και νέοι ψάλουν το επιτάφιο θρήνο, ενώ τρεις κοπέλες ραίνουν τον Χριστό με μύρο, αρώματα και ανθόνερο. Το βράδυ γίνεται η περιφορά του Επιταφίου σε κεντρικούς δρόμους του χωριού. Σε όλη τη διαδρομή, οι νοικοκυρές ραντίζουν τον Επιτάφιο με τη μερέχα.

Το Πάσχα στην Κύπρο της Στέλλα Στογιάνοβα

Μια πασχαλινή μέρα στην Κύπρο ξεκινά κάπως έτσι: μαζεύεται η οικογένεια πάνε μαζί στην εκκλησία. Το Σάββατο το βράδυ πάνε στην εκκλησία για να δούνε την Ανάσταση του Χριστού. Όταν φτάνουν στην εκκλησία, περιμένουν να 'ρθει το Άγιο Φως για να ανάψουν οι λαμπάδες. Στη συνέχεια φεύγουν από την εκκλησία και πάνε στο σπίτι τους να φάνε και να τσουγκρίσουν τα κατακόκκινα αβγά τους. Αμέσως μετά, βγάζουν το τσόφλι για να το φάνε. Μόλις φάνε, μιλούν λίγο, τα παιδιά παίζουν και στο τέλος, αφού μιλήσουν οι γονείς και τα παιδιά παίζουν, οι συγγενείς φεύγουν. Έτσι τελειώνει μια πασχαλινή μέρα στην Κύπρο!!

Έθιμα του Πάσχα της Ριμάς Χουμράν

Σε όλα τα σπίτια ετοιμάζονται για το Πάσχα φτιάχνοντας φαγητά και γλυκά. Όλες οι νοικοκυρές ζυμώνουν κουλούρια, χριστόψωμα και φλαούνες. Ακόμα, βάφουμε κόκκινα αβγά και τα παιδιά κάνουν διαγωνισμό στο τσούγκρισμά τους. Ολόκληρη την εβδομάδα πριν το Πάσχα ο κόσμος πηγαίνει στην εκκλησία για προσευχή. Τη νύχτα του Πάσχα, ο κόσμος μαζεύεται στην εκκλησία στις 12 η ώρα για να παρακολουθήσει την Ανάσταση του Χριστού. Την άλλη μέρα, μαζεύονται οι συγγενείς στα σπίτια και κάνουν σούβλες και άλλα φαγητά για να γιορτάσουν την Ανάσταση του Χριστού τσουγκρίζοντας και τα κόκκινα αβγά και τρώγοντας από τις φλαούνες που έφτιαξαν οι νοικοκυρές.

Φλαούνες της Άννας Βιολάρη

Υλικά

Γέμιση: 1Kg τυρί, 12 αβγά, προζύμι, όπως ένα μικρό λεμόνι, πεκεπάουτερ, δυόσμος φρέσκος, σταφυδάκια, μαστίχα, μέχλεπι, κανέλα, μοσχοκάρυδο, μια χούφτα αλεύρι ΦΑΡΙΝΑ (Όλα τα υλικά να ζυμωθούν από την προηγούμενη μέρα.)

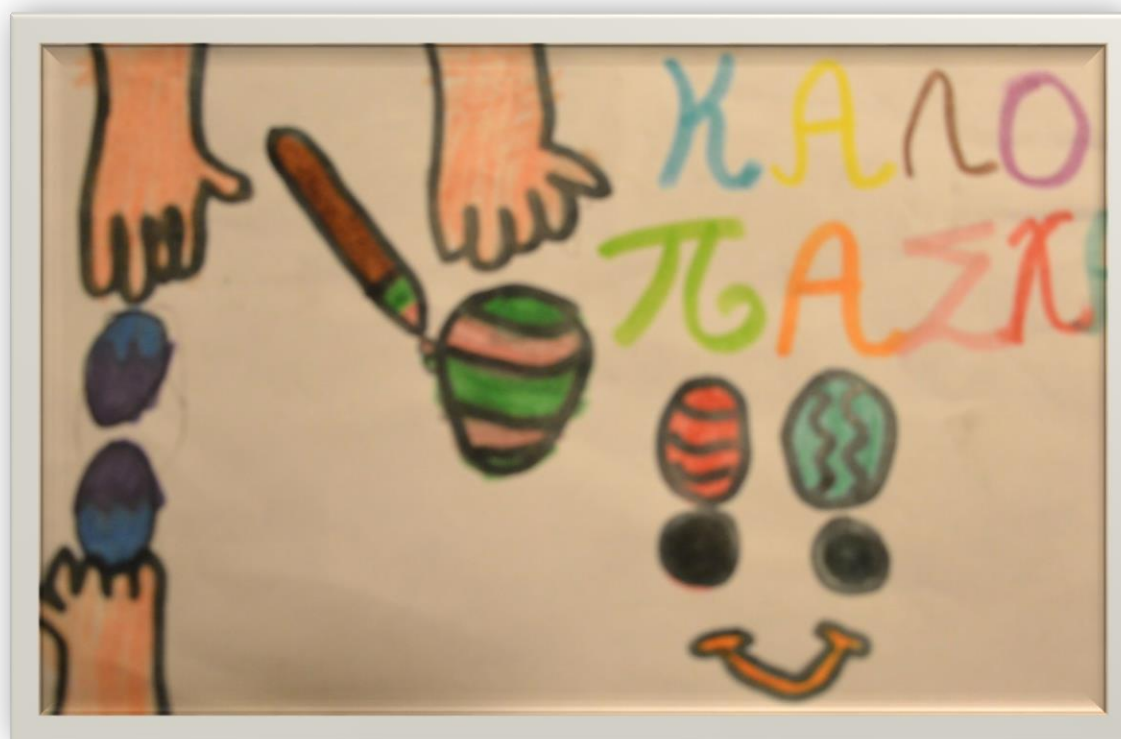
Ζύμη: 2Kg αλεύρι χωριάτικο - Μετά ένα κουτί βούτυρο σπράιτ και στο τέλος το διαλύεις με χλιαρό γάλα φρέσκο, ζάχαρη άχνη, και σισάμι από πάνω με αβγό και μετά τις ψήνουμε.

Περίληψη:

Ο φούρνος πρέπει να είναι στους 170-180 βαθμούς για περίπου 30-35 λεπτά.

Η φλαούνα είναι πασχαλινό αλμυρό έδεσμα. Οι γιαγιάδες παλιά άναβαν τον φούρνο τους πρωί με ξύλα το Άγιο Σάββατο και ζύμωναν τα ψωμιά και κοκκίνιζαν τα αβγά.

Το βάψιμο και τσούγκρισμα αβγών της Σεμέλης Αθηνάς Φιλιππίδου

Το τσούγκρισμα των πασχαλινών αβγών συμβολίζει την Ανάσταση του Χριστού. Το αβγό συμβολίζει τη ζωή και τη δημιουργία που κλείνει μέσα του τη ζωή.

Όταν το κέλυφος του αβγού σπάσει, γεννιέται μια ζωή και με τον ίδιο τρόπο, το πασχαλινό αβγό συμβολίζει το σπάσιμο του τάφου του Χριστού και την Ανάστασή Του.

Το αβγό του Πάσχα συμβολίζει τη γονιμότητα και τη δημιουργία, αλλά και την αναγέννηση του κόσμου και την ανανέωση της φύσης. Το κόκκινο χρώμα συμβολίζει το αίμα του Χριστού που σταυρώθηκε. Για άλλους, τα αβγά βάφονται κόκκινα ως έκφραση χαράς για το ευτυχισμένο γεγονός της Ανάστασης του Κυρίου.

Κοκκίνισμα αβγών της Θεοδώρας Μπράτσου

Το κοκκίνισμα των αβγών γινόταν τη Μεγάλη Πέμπτη. Το αβγό συμβολίζει για τους Χριστιανούς τον κλειστό τάφο του Χριστού από όπου ανάβλυσε η ζωή κατά την Ανάστασή του.

Για το κοκκίνισμα των αβγών χρησιμοποιούσαν το ριζάρι, χυμό από παντζάρια και παπαρούνες. Το ριζάρι προέρχεται από ρίζες φυτού που ευδοκιμεί σε ορισμένες αγροτικές περιοχές και τις μέρες του Πάσχα κυκλοφορεί στην αγορά.

Για να κοκκινίσουν τα αβγά τα αφήνουμε λίγες ώρες έξω από το ψυγείο για να ξεπαγώσουν, ώστε να μην σπάσουν κατά το βράσιμό τους. Προσθέτουμε το ριζάρι στο νερό μαζί με τα αβγά (προηγουμένως το ριζάρι το κοπανίζουμε για να απελευθερώσει όλο του το χρώμα). Ρίχνουμε λίγο αλάτι και βράζουμε τα αβγά χρησιμοποιώντας χαμηλή φωτιά για να μη σπάσουν. Τα αφήνουμε να πάρουν αρκετές βράσεις, ώστε να ψηθούν τα αβγά και αποκτήσουν το ανάλογο χρώμα που θέλουμε. Στη συνέχεια τα βγάζουμε από το νερό και τα αφήνουμε να κρυώσουν. Για να γυαλίζουν, αλλά και για να κλείσουν οι πόροι τους, τα περνούμε με λίγο λάδι σε βαμβάκι.

Το βάψιμο των αβγών του Γιώργου Γεωργιάδη

Το βάψιμο των αβγών τη Μεγάλη Πέμπτη είναι από τα πιο γνωστά έθιμα του Πάσχα. Τα αβγά βάφονται τη Μεγάλη Πέμπτη, η οποία είναι η μέρα του Μυστικού Δείπνου όπου ο Χριστός πρόσφερε άρτο και κρασί ως συμβολισμό για το σώμα Του και το αίμα Του, έτοιμος να θυσιαστεί για να ελευθερώσει τον κόσμο από τα δεσμά της αμαρτίας.

Βάψιμο και τσουγκρίσμα των αβγών του Μανώλη Λαδουκάκη

Βάφουμε τα αβγά κόκκινα γιατί το κόκκινο χρώμα συμβολίζει το αίμα του Χριστού. Το έθιμο του τσουγκρίσματος του αβγού το κάνουμε γιατί το κλωσσόπουλο σπάει το κέλυφος του αβγού και βγαίνει στο φως της ζωής Αυτός ήταν ο συμβολισμός. Κομματιάζονται του θανάτου τα δεσμά και από του τάφου τα βάθη ξαναέρχεται η ζωή.

Έθιμα του Πάσχα του Λάμπρου Κουτσούδη

Το Πάσχα οι γιαγιάδες μας φτιάχνουν κουλουράκια και φλαούνες. Το Μεγάλο Σάββατο πάνε στην εκκλησία η ώρα 11 μέχρι η ώρα 3. Την Κυριακή του Πάσχα πάμε εκκλησία. Το μεσημέρι ο παππούς και η γιαγιά κάνουν τη σούβλα και η γιαγιά κάνει τα κανελόνια, τα κουπέπια και διάφορα άλλα. Το Πάσχα μαζεύεται όλη η οικογένεια γύρω από το τραπέζι και τρώμε και τσουγκρίζουμε αβγά. Όλοι είναι χαρούμενοι και τραγουδούν πολλά παραδοσιακά τραγούδια. Στο χωριό μαζεύονται όλοι και παίζουν διάφορα παιχνίδια και στην αυλή της εκκλησίας και σε πιο μεγάλους χώρους.

Οι αβγοδρομίες της Ελένης Κουτσούδη

Σε κάποια χωριά της Κύπρου παίζουν παιχνίδια έξω από την εκκλησία. Αλλά έχει κορονοϊό και δε θα μας αφήσουν να παίξουμε παιχνίδια. Για παράδειγμα, ένα όμορφο παιχνίδι που μου αρέσει να παίζω είναι η αβγοδρομίες. Όλοι οι παίκτες έχουν ένα κουτάλι στο στόμα τους και ισορροπεί ένα αβγό. Στόχος του παιχνιδιού είναι να φτάσουν πρώτοι στη γραμμή του τερματισμού, χωρίς να τους πέσει το αβγό.

Λαμπρατζιά της Σοφίας Γερασίμου

Το Πάσχα κάνουμε πολλά έθιμα. Εγώ θα σας μιλήσω για τη Λαμπρή. Το Μεγάλο Σάββατο το πρωί πηγαίνουμε στην εκκλησία και ο πάτερ ψάλλει την πρώτη Ανάσταση. Τα μεσάνυχτα του Σαββάτου πάμε στην εκκλησία και ο πάτερ ψάλλει τον καλό Λόγο - Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστέ Σωτήρ, Ἄγγελοι ὑμνοῦσιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς καταξίωσον ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ σὲ δοξάζειν. Ὄταν τελειώσει ο πάτερ, βγαίνουμε με τις λαμπάδες και ο πάτερ ψάλλει το «Ευαγγέλιο» και το «Χριστός Ανέστη». Μετά καίμε τον Ιούδα, επειδή με ένα φιλί πρόδωσε τον Ιησού. Μετά, όταν πάμε σπίτι μας, ευχόμαστε ο ένας στον άλλο «Χριστ'σο Ανέστη». Έπειτα τσουγκρίζουμε αυγά, τρώμε φλαούνες και σούπα, αλλά αυτά είναι άλλα έθιμα που δε θα σας τα πω εγώ. Το Πάσχα λέγεται και Λαμπρή γιατί είναι η λαμπρότερη μέρα του χρόνου.

Παιχνίδια στο χωριό της Παναγιώτας Θεοδούλου

Τα παιχνίδια στο χωριό είναι το αγαπημένο μου έθιμο! Μαζευόμαστε όλοι στο χωριό μας. Το δικό μου χωριό είναι το Παλαιχώρι. Το όνομά του βγαίνει από αυτή την ιστορία που θα σας πω τώρα: Όταν κάποτε ήταν ένας πόλεμος, έφτασε και στην Κύπρο, το Παλαιχώρι τότε ΔΕΝ είχε όνομα. Σε εκείνον τον τόπο υπήρχε μια μικρή εκκλησία και οι χωριανοί έλεγαν «πάλαι χωρεί (=χωρεί κι άλλους)»... Τέλος πάντων, ας μιλήσουμε για τα παιχνίδια στο χωριό. Μαζευόμαστε, λοιπόν, στο χωριό και παίζουμε διάφορα παιχνίδια όπως σακουλοδρομίες, αβγοδρομίες και τα πιο παλιά όπως το κολάνι, η πότσα, καμηλούδια και το λιγκρέ. Επίσης, μπορεί σε κάποια άλλα χωριά να τσουγκρούσαν αβγά.

Το λαγουδάκι του Πάσχα της Κλάρας Αλεξάνδρας Πάτρου

Το λαγουδάκι του Πάσχα είναι ένας μικρός λαγός που μας φέρνει δώρα και σοκολατάκια το Πάσχα. Επίσης, είναι πολύ καλός και αγαπά τα παιδιά. Το λαγουδάκι συμβολίζεται με την άνοιξη που ανθίζουν τα λουλούδια και καθιερώθηκε και στην πασχαλινή μας διακόσμηση.

Μια ιστορία πασχαλινή!

«Τα τρία λαγουδάκια και τα αβγά» του Κλεάνθη Αγγελή

Τα τρία πασχαλινά αβγά ήταν στο χωράφι με τα λαγουδάκια, με τα λουλούδια και τον ουρανό... όμως, τα έπασαν όλα τα αβγά τα κόκκινα και, αφού ήταν πάρα πολύ καλοί φίλοι με τα τρία λαγουδάκια και τα αγαπούσαν, κάθισαν και έκλαιγαν.

Κυνήγι αβγών του Νικόλα Ρότζερ

Το κυνήγι αβγών είναι έθιμο του Πάσχα. Κυρίως παίζεται σε χώρες όπως η Αγγλία και η Αμερική. Στην Κύπρο κάποιες πόλεις έχουν το έθιμο αυτό. Κάποιοι άνθρωποι κρύβουν τα αβγά και κάποιοι άλλοι τα κυνηγούν. Είναι ένα πασχαλινό έθιμο, πολύ διασκεδαστικό!

Η νηστεία της Χαράς Χατζηχρίστου

Η νηστεία της Μεγάλης Σαρακοστής. Σε αυτή τη νηστεία νηστεύουμε για πενήντα μέρες.

Αν κάποιος νηστεύει, δεν τρώει ό,τι φτιάχνεται ή προέρχεται από ζώο όπως κρέας, γαλακτοκομικά: τυρί, γάλα και χαλούμδι. Εκτός από γαλακτοκομικά και κρέατα, νηστεύουμε, επίσης, το λάδι και το αβγό. Για αυτόν τον λόγο αυτή η νηστεία λέγεται αυστηρή. Οι άνθρωποι νηστεύουν για να προετοιμαστούν και να ζήσουν τα Πάθη και την Ανάσταση του Ιησού.

Για να μετρούμε πόσες μέρες να νηστεύουμε, έχουμε την Κυρά Σαρακοστή, που έχει εφτά πόδια, ίσα με τις εβδομάδες που νηστεύουμε για το Πάσχα. Η Κυρά Σαρακοστή είναι μια γυναίκα που έχει μάτια, αλλά δεν έχει στόμα, αυτιά και μύτη. Δεν έχει στόμα για να μη γεύεται αυτά που νηστεύουμε, αυτιά για να μην ακούει τους άλλους που της λένε να φάει φαγητά που δεν είναι νησιτίσιμα. Δεν έχει μύτη για να μη μυρίζει τα μη νησιτίσιμα φαγητά.

